C/2024/4418

8.7.2024

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 15ης Μαΐου 2024

αναφορικά με σύσταση για απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της νομισματικής συμφωνίας με το Πριγκιπάτο της Ανδόρας και της νομισματικής συμφωνίας με τη Δημοκρατία του Αγίου Μαρίνου (CON/2024/16)

(C/2024/4418)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 16 Απριλίου 2024 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σύσταση της Επιτροπής για απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της νομισματικής συμφωνίας με το Πριγκιπάτο της Ανδόρας και της νομισματικής συμφωνίας με τη Δημοκρατία του Αγίου Μαρίνου ([1]) (εφεξής η «προτεινόμενη απόφαση»).

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της ΕΚΤ βασίζεται στο άρθρο 219 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ορίζει ότι, όταν χρειάζεται να διαπραγματευθεί η Ένωση συμφωνίες για νομισματικά ή συναλλαγματικά θέματα με ένα ή περισσότερα τρίτα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, το Συμβούλιο, ύστερα από σύσταση της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με την ΕΚΤ, αποφασίζει τη μεθόδευση των διαπραγματεύσεων και της σύναψης των συμφωνιών αυτών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. **Γενικές παρατηρήσεις**

1.1. Το 2011 συνήφθη νομισματική συμφωνία ([2]) μεταξύ της Ένωσης και του Πριγκιπάτου της Ανδόρας, ενώ το 2012 ακολούθησε η σύναψη νομισματικής συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης και της Δημοκρατίας του Αγίου Μαρίνου ([3]) (εφεξής από κοινού οι «νομισματικές συμφωνίες»). Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή ολοκλήρωσε τη διαπραγμάτευση συμφωνίας σύνδεσης με την Ανδόρα και τον Άγιο Μαρίνο ([4]) (εφεξής η «συμφωνία σύνδεσης»).

1.2. Η ΕΚΤ χαιρετίζει τον στόχο της προτεινόμενης απόφασης, δηλαδή την αποτροπή της αλληλεπικάλυψης παρόμοιων προσπαθειών στο πλαίσιο των νομισματικών συμφωνιών και της συμφωνίας σύνδεσης, τόσο από την πλευρά της Ένωσης όσο και από την πλευρά της Ανδόρας και του Αγίου Μαρίνου. Επί του παρόντος υφίσταται μερική επικάλυψη μεταξύ των νομικών πράξεων της Ένωσης που πρέπει να εφαρμοστούν από την Ανδόρα και τον Άγιο Μαρίνο σύμφωνα με τις νομισματικές συμφωνίες και τη συμφωνία σύνδεσης. Εάν αυτό δεν αντιμετωπιστεί, θα υπάρξει αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών, καθώς η εφαρμογή των αλληλεπικαλυπτόμενων νομικών πράξεων της Ένωσης θα αποτελεί αντικείμενο παράλληλης παρακολούθησης στο πλαίσιο των νομισματικών συμφωνιών και της συμφωνίας σύνδεσης.

1.3. Ταυτόχρονα, η ΕΚΤ παρατηρεί ότι οι τροποποιήσεις των νομισματικών συμφωνιών που εισάγει η προτεινόμενη απόφαση θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο πλαίσιο των νομισματικών αυτών συμφωνιών. Οι νομισματικές συμφωνίες συγκροτούν μεικτή επιτροπή ([5]) με καίριο ρόλο στην αξιολόγηση της εφαρμογής των νομικών πράξεων της Ένωσης που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα των εν λόγω συμφωνιών. Στην περίπτωση της νομισματικής συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης και της Ανδόρας η μεικτή επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους της Ανδόρας, της Επιτροπής, της Ισπανίας, της Γαλλίας και της ΕΚΤ. Η μεικτή επιτροπή της νομισματικής συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης και του Αγίου Μαρίνου απαρτίζεται από εκπροσώπους του Αγίου Μαρίνου, της Επιτροπής, της Ιταλίας και της ΕΚΤ. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η

([1]) COM(2024) 134 final.

([2]) ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 1.

([3]) ΕΕ C 121 της 26.4.2012, σ. 5. Η εν λόγω νομισματική συμφωνία αντικατέστησε την προηγούμενη νομισματική συμφωνία μεταξύ της Ιταλικής Δημοκρατίας, ενεργούσας εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και της Δημοκρατίας του Αγίου Μαρίνου (ΕΕ C 209 της 27.7.2001, σ. 1).

([4]) Βλέπε το δελτίο Τύπου της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2023, με τίτλο «The Commission welcomes the end of the negotiations for an Association Agreement with Andorra and San Marino» (Η Επιτροπή χαιρετίζει το τέλος των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας σύνδεσης με την Ανδόρα και τον Άγιο Μαρίνο), το οποίο διατίθεται στον ιστότοπο της Επιτροπής (www.ec.europa.eu). Η ΕΚΤ δεν έχει στη διάθεσή της το κείμενο της συμφωνίας σύνδεσης όπως αυτό συμφωνήθηκε σε επίπεδο διαπραγματευόμενων μερών, μολονότι οι προτεινόμενες αλλαγές στις νομισματικές συμφωνίες ανάγονται στην εν λόγω συμφωνία σύνδεσης.

([5]) Βλέπε άρθρο 11 των νομισματικών συμφωνιών.

σύνθεση της υποεπιτροπής που θα αξιολογεί την εφαρμογή των νομικών πράξεων της Ένωσης που περιλαμβάνονται στο σχετικό παράρτημα της συμφωνίας σύνδεσης, αλλά σημαίνονται ως πράξεις σχετικές για την εφαρμογή των νομισματικών συμφωνιών, θα είναι πολύ διαφορετική από εκείνη των μεικτών επιτροπών των νομισματικών συμφωνιών. Δεν προβλέπεται ότι η ΕΚΤ θα είναι τυπικά μέλος της υποεπιτροπής. Λόγω της σημασίας των προτεινόμενων τροποποιήσεων, η ΕΚΤ είναι της άποψης ότι θα πρέπει να συνδέεται πλήρως με τις διαπραγματεύσεις στον τομέα αρμοδιότητάς της, σύμφωνα με την πρακτική του παρελθόντος.

2. **Ειδικές παρατηρήσεις**

2.1. Στην αιτιολογική έκθεση της προτεινόμενης απόφασης αναφέρεται ότι οι νομικές πράξεις της Ένωσης που σχετίζονται με το τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό δίκαιο και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι οποίες περιλαμβάνονται στο σχετικό παράρτημα της συμφωνίας σύνδεσης, και «αφορούν το ευρώ», θα επισημαίνονται σαφώς ως τέτοιες, έτσι ώστε, όταν αξιολογείται η εφαρμογή τους στο πλαίσιο της συμφωνίας σύνδεσης, να μπορεί να αξιολογείται ταυτόχρονα για τους σκοπούς των νομισματικών συμφωνιών. Εξηγείται ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής προτίθενται να καλέσουν τους ομολόγους τους από την ΕΚΤ να συμμετάσχουν στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής στην υποεπιτροπή για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που συστάθηκε βάσει της συμφωνίας σύνδεσης, όταν συζητείται η εφαρμογή των πράξεων της Ένωσης που αφορούν και την εφαρμογή των νομισματικών συμφωνιών. Η ΕΚΤ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να την καλεί στις συνεδριάσεις της υποεπιτροπής όταν το αντικείμενο των συζητήσεων αφορά την εφαρμογή των νομισματικών συμφωνιών. Η προτεινόμενη απόφαση δεν διευκρινίζει ποια μορφή θα λάβει η συμμετοχή αυτή και ποια θα είναι η ιδιότητα της ΕΚΤ στις συνεδριάσεις. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι θα προσκληθεί στις σχετικές συνεδριάσεις της υποεπιτροπής ως παρατηρητής.

2.2. Η προτεινόμενη απόφαση προβλέπει την προσθήκη στις νομισματικές συμφωνίες ρήτρας, με βάση την οποία όλες οι νέες πράξεις που αφορούν το υποσύνολο των νομικών πράξεων της Ένωσης σχετικά με το τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό δίκαιο που αφορούν το ευρώ, καθώς και όλες οι νέες νομικές πράξεις της Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, θα συμπεριληφθούν στο σχετικό παράρτημα της συμφωνίας σύνδεσης αποκλειστικά μόλις οι εν λόγω ενωσιακές νομικές πράξεις τεθούν σε εφαρμογή στο πλαίσιο της συμφωνίας σύνδεσης ([6]). Η αιτιολογική έκθεση της προτεινόμενης απόφασης αναφέρει ότι διάφορα τμήματα του πρωτοκόλλου για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες της συμφωνίας σύνδεσης μπορούν να τεθούν σταδιακά σε ισχύ για τα συνδεδεμένα κράτη. Ως εκ τούτου, έως ότου τεθούν σε εφαρμογή οι νομικές πράξεις της Ένωσης που εμπίπτουν σε δεδομένο τμήμα της συμφωνίας σύνδεσης, το σχετικό *κεκτημένο* της Ένωσης θα εξακολουθήσει να είναι ενσωματωμένο και να λαμβάνεται υπόψη στα παραρτήματα των νομισματικών συμφωνιών.

2.3. Η ΕΚΤ παρατηρεί ότι ενδέχεται να μεσολαβήσει σημαντικό χρονικό διάστημα από την έγκριση της συμφωνίας σύνδεσης έως τη θέση σε ισχύ για τα συνδεδεμένα κράτη των τμημάτων του πρωτοκόλλου για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που ενσωματώνουν τις νομικές πράξεις της Ένωσης σχετικά με το τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό δίκαιο και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ως εκ τούτου, για λόγους ασφάλειας δικαίου, η σχετική διάταξη των νομισματικών συμφωνιών ([7]) θα πρέπει να αναφέρει ρητά ότι, εάν εκδοθεί ή τροποποιηθεί νομική πράξη της Ένωσης για το σχετικό *κεκτημένο* της Ένωσης πριν τεθεί σε εφαρμογή δυνάμει της συμφωνίας σύνδεσης, θα προστεθεί στα παραρτήματα των νομισματικών συμφωνιών και θα μεταφερθεί στο σχετικό παράρτημα της συμφωνίας σύνδεσης μόλις τεθεί σε εφαρμογή δυνάμει αυτής της συμφωνίας σύνδεσης. Επιπλέον, η προτεινόμενη απόφαση δεν διευκρινίζει το ακριβές χρονικό σημείο κατά το οποίο θα θεωρείται ότι οι νομικές πράξεις της Ένωσης που αφορούν συγκεκριμένο τμήμα του πρωτοκόλλου για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες καθίστανται εφαρμοστέες στο πλαίσιο της συμφωνίας σύνδεσης. Είναι αναγκαίο να υπάρξει σαφήνεια σχετικά με την πτυχή αυτή, ώστε να υπάρξει ασφάλεια δικαίου σχετικά με το χρονοδιάγραμμα μεταβίβασης αρμοδιοτήτων από το πλαίσιο των νομισματικών συμφωνιών στο πλαίσιο της συμφωνίας σύνδεσης.

([6]) Βλέπε άρθρο 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) της προτεινόμενης απόφασης.

([7]) Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) της προτεινόμενης απόφασης.

2.4. Η προτεινόμενη απόφαση ορίζει ότι στις νομισματικές συμφωνίες θα πρέπει να συμπεριληφθεί διάταξη κατά την οποία θα πρέπει να επισημαίνονται με σαφήνεια οι νομικές πράξεις της Ένωσης σχετικά με το τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό δίκαιο που είναι αναγκαίες για το ευρώ, καθώς και όλες οι νομικές πράξεις της Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που περιλαμβάνονται στη συμφωνία σύνδεσης, αλλά αφορούν την ομαλή χρήση και προστασία του ευρώ ([8]). Αυτό θα επιτρέπει την αξιολόγηση της εφαρμογής των εν λόγω πράξεων από τα δύο συνδεδεμένα κράτη στο πλαίσιο της συμφωνίας σύνδεσης για τους σκοπούς των νομισματικών συμφωνιών. Η ΕΚΤ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη συμπερίληψη μιας τέτοιας διάταξης, δεδομένου ότι αποτελεί τη βασική διάταξη της προτεινόμενης απόφασης για την αποφυγή της επικάλυψης μεταξύ των νομισματικών συμφωνιών και της συμφωνίας σύνδεσης. Ταυτόχρονα, η ΕΚΤ επισημαίνει την έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά την εφαρμογή του εν λόγω μέτρου. Παραμένει ασαφές αν μια διάταξη με το ίδιο περιεχόμενο θα συμπεριληφθεί και στη συμφωνία σύνδεσης και ποιος θα αποφασίσει σχετικά με τη σήμανση των νομικών πράξεων της Ένωσης ως πράξεων που αφορούν την εφαρμογή των νομισματικών συμφωνιών. Η ΕΚΤ είναι έτοιμη να συνδράμει αυτή την προσπάθεια. Η διαδικασία σήμανσης θα μπορούσε, για παράδειγμα, να αποφασίζεται στις συνεδριάσεις της υποεπιτροπής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που συστήνεται βάσει της συμφωνίας σύνδεσης. Επιπλέον, χάριν μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου η ΕΚΤ θα πρότεινε να χαρακτηριστούν οι σχετικές νομικές πράξεις της Ένωσης ως πράξεις «που αφορούν την εφαρμογή της νομισματικής συμφωνίας» και όχι ως πράξεις «που αφορούν το ευρώ», που είναι «αναγκαίες για το ευρώ» ή «σημαντικές για την ομαλή χρήση και προστασία του ευρώ».

2.5. Επιπλέον, η ΕΚΤ προτείνει να οριστεί με την ίδια διάταξη ότι, μετά τις συνεδριάσεις για το καθεστώς εφαρμογής των νομικών πράξεων της Ένωσης που περιλαμβάνονται στο σχετικό παράρτημα της συμφωνίας σύνδεσης και που επισημαίνονται ως πράξεις που αφορούν την εφαρμογή των νομισματικών συμφωνιών, θα κοινοποιείται στην οικεία μεικτή επιτροπή νομισματικών συμφωνιών ένα «φύλλο εφαρμογής». Χωρίς αυτό, υπάρχει κίνδυνος να καταστούν άνευ αντικειμένου τόσο η σήμανση ορισμένων νομικών πράξεων της Ένωσης ως πράξεων που αφορούν την εφαρμογή των νομισματικών συμφωνιών όσο και η δήλωση ότι η αξιολόγηση της εφαρμογής των εν λόγω νομικών πράξεων στο πλαίσιο της συμφωνίας σύνδεσης θα πραγματοποιείται ταυτόχρονα για τους σκοπούς των νομισματικών συμφωνιών. Οι μεικτές επιτροπές νομισματικών συμφωνιών θα πρέπει να ενημερώνονται δεόντως για την πορεία εφαρμογής των σχετικών νομικών πράξεων της Ένωσης, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον έχουν επιπτώσεις στην εφαρμογή των νομισματικών συμφωνιών. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η συμφωνία σύνδεσης θα περιλαμβάνει διάταξη της ίδιας φύσης.

2.6. Η προτεινόμενη απόφαση προτείνει τη συμπερίληψη διάταξης που θα ορίζει ότι το υποσύνολο των νομικών πράξεων της Ένωσης σχετικά με το τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό δίκαιο που αφορούν το ευρώ και όλες οι νέες νομικές πράξεις της Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι οποίες έχουν καταστεί μέρος της συμφωνίας σύνδεσης, θα ενσωματώνονται αυτόματα στα παραρτήματα των νομισματικών συμφωνιών, εάν η συμφωνία σύνδεσης ανασταλεί εν μέρει ή πλήρως ή σε περίπτωση καταγγελίας της ([9]). Χάριν πληρότητας η ΕΚΤ προτείνει να διευκρινιστεί ότι η διαδικασία αυτή θα συνοδεύεται και από την αξιολόγηση της εφαρμογής των σχετικών νομικών πράξεων της Ένωσης στο πλαίσιο των νομισματικών συμφωνιών.

2.7. Η ΕΚΤ εκφράζει την ικανοποίησή της για το ότι η προτεινόμενη απόφαση προσθέτει στις νομισματικές συμφωνίες ρήτρα που θα διασφαλίζει ότι οι ενωσιακές νομοθετικές πράξεις νομισματικού χαρακτήρα θα εξακολουθούν να διέπονται αποκλειστικά από τις νομισματικές συμφωνίες ([10]). Όπως εξηγείται στην αιτιολογική έκθεση της προτεινόμενης απόφασης, οι νομοθετικές πράξεις νομισματικού χαρακτήρα περιλαμβάνουν νομικά μέτρα στους τομείς των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων, της απάτης και της παραχάραξης, της παροχής στατιστικών στοιχείων στην ΕΚΤ και των πράξεων δυνάμει του άρθρου 133 της Συνθήκης. Ως εκ τούτου, περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, όλες τις νομικές πράξεις που εκδίδει η ΕΚΤ και περιλαμβάνονται στα παραρτήματα των νομισματικών συμφωνιών.

([8]) Βλέπε άρθρο 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο γ) της προτεινόμενης απόφασης.
([9]) Βλέπε άρθρο 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο δ) της προτεινόμενης απόφασης.
([10]) Βλέπε άρθρο 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο ε) της προτεινόμενης απόφασης.

2.8. Τέλος, η προτεινόμενη απόφαση ορίζει ότι μόνη η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να διαπραγματευθεί, να συνάψει και να υπογράψει την τροποποίηση των νομισματικών συμφωνιών με την Ανδόρα και τον Άγιο Μαρίνο ([11]). Η ΕΚΤ παρατηρεί ότι αυτό αποκλίνει από την πρακτική που ακολουθείται μέχρι σήμερα, σύμφωνα με την οποία η ΕΚΤ έχει συμμετάσχει πλήρως στις διαπραγματεύσεις σχετικά με τις νομισματικές συμφωνίες στον τομέα της αρμοδιότητάς της ([12]). Επιπλέον, η τροποποίηση των νομισματικών συμφωνιών που πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με την Ανδόρα και τον Άγιο Μαρίνο σύμφωνα με την προτεινόμενη απόφαση δεν είναι ήσσονος σημασίας και τεχνικού χαρακτήρα. Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1.3 της παρούσας γνώμης, η προτεινόμενη τροποποίηση έχει σημαντικές συνέπειες για το πλαίσιο των νομισματικών συμφωνιών, ιδίως για τον ρόλο των μεικτών επιτροπών που συγκροτούνται στις νομισματικές συμφωνίες. Ως εκ τούτου, η προτεινόμενη απόφαση θα πρέπει να ορίζει ότι η ΕΚΤ θα συνδέεται πλήρως με τις διαπραγματεύσεις στον τομέα της αρμοδιότητάς της, σύμφωνα με την πρακτική του παρελθόντος.

Όταν η ΕΚΤ συνιστά την τροποποίηση της προτεινόμενης απόφασης, διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις διατύπωσης σε χωριστό τεχνικό έγγραφο εργασίας συνοδευόμενο από σχετικό επεξηγηματικό κείμενο. Το τεχνικό έγγραφο εργασίας είναι διαθέσιμο στα αγγλικά στο EUR-Lex.

Φρανκφούρτη, 15 Μαΐου 2024.

Η Πρόεδρος της ΕΚΤ
Christine LAGARDE

([11]) Βλέπε άρθρο 2 της προτεινόμενης απόφασης.

([12]) Βλέπε άρθρο 7 της απόφασης 1999/97/ΕΚ του Συμβουλίου, της 31ης Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με τη θέση που πρόκειται να λάβει η Κοινότητα όσον αφορά συμφωνία περί των νομισματικών σχέσεων με τη Δημοκρατία του Αγίου Μαρίνου (ΕΕ L 30 της 4.2.1999, σ. 33)· άρθρο 7 της απόφασης 2004/548/ΕΚ του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2004, σχετικά με τη θέση που πρόκειται να λάβει η Κοινότητα όσον αφορά συμφωνία περί των νομισματικών σχέσεων με το Πριγκιπάτο της Ανδόρας (ΕΕ L 244 της 16.7.2004, σ. 47)· και άρθρο 3 της απόφασης 2009/904/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη θέση που πρόκειται να λάβει η Κοινότητα όσον αφορά συμφωνία περί των νομισματικών σχέσεων με τη Δημοκρατία του Αγίου Μαρίνου (ΕΕ L 322 της 9.12.2009, σ. 12).